

Перелік використаної літератури:

1. Бех І.Д. Особистісно зорієнтовані технології виховання // Психологія і педагогіка життєтворчості: Навч.-метод. посібник. – К., 1996. – С.283–298.
2. Бойченко Т. Валеологія – мистецтво бути здоровим / Т.Бойченко // Здоров'я та фізична культура. – 2005. – № 2. – С. 1–4.
3. Ващенко О. Готовність вчителя до використання здоров'язберігаючих технологій у навчально-виховному процесі / О.Ващенко, С.Свириденко // Здоров'я та фізична культура. – 2006. – № 8. – С. 1–6
4. Здоровьесберегающие технологии в образовательном процессе / авт. сост. С.А.Цабыбин. – Волгоград : Учитель, 2009. – 124 с.
5. Наказ Міністерства науки і освіти, молоді та спорту України № 1243 від 31.10.2011 р. Про Основні орієнтири виховання учнів 1-11 класів загальноосвітніх навчальних закладів України.
6. Концепція формування позитивної мотивації на здоровий спосіб життя у дітей та молоді. – Наказ МОН України № 605 від 21.07.2004 р.
7. Смирнов Н.К. Здоровьесберегающие образовательные технологии в современной школе / Н.К.Смирнов. – М. : АПК и ПРО, 2002. – 121 с

ВПРОВАДЖЕННЯ ЗДОРОВ'ЯЗБЕРІГАЮЧИХ ТЕХНОЛОГІЙ В УЧНІВСЬКЕ СЕРЕДОВИЩЕ

Асачова Анжеліка Олександрівна
м. Полтава

***Анотація.** У статті розкрито сучасні науково-практичні підходи до впровадження здоров'язберігаючих технологій в учнівське середовище й проаналізовано сучасний стан освіти з цього питання.*

***Ключові слова:** здоров'язберігаючі технології, життєві компетентності, здоров'я індивідуума, здоров'язберігаючі вимоги освітнього середовища.*

***Постановка проблеми.** На сучасному етапі розвитку освіти набула актуальності проблема здоров'язберігаючих умов в освітньому середовищі. Найбільша цінність суспільства – людина. Сучасна школа виховує людину майбутнього. Головне завдання в тому, щоб адаптувати дитину до суспільних негараздів, беззаконня, бездуховності. Необхідно створити такі умови, які допоможуть дитині осмислити власне життя, усвідомити цінність здоров'я, що є необхідною умовою для майбутнього вирішення щоденних життєвих задач та проблем. Не є новою думка, що ні краса, ні розум нічого не варті без здоров'я. І якщо ми прагнемо стати європейською державою, то маємо перш за все подбати про здорове покоління, яке зможе реалізувати власні життєві компетенції.*

Таким чином, перед сучасним загальноосвітнім закладом постає проблема у створенні певних умов, які б з одного боку, через впровадження нових інноваційних технологій навчання та виховання дало змогу оптимізувати розвиток життєвих компетентностей, природних нахилів, творчого потенціалу кожної дитини та допомогло їй стати творцем свого життя, а з іншого боку – дозволило б вийти зі стін школи зі свідомим ціннісним ставленням до власного здоров'я, як першочерговою умовою формування та реалізації життєвих компетентностей.

***Виклад основного матеріалу.** Здоров'я (за визначенням ВООЗ) – це стан повного фізичного, психічного та соціального благополуччя, а не лише відсутність хвороби чи фізичних вад. Тому здоров'я розглядається як сенс життя.*

Та в процесі реалізації вищезазначених положень виникає ще одна проблема. Більшість з нас ототожнює здоров'я з медициною. Але медичне обслуговування (шкільний лікар чи медична сестра протягом навчального дня, певне медичне обладнання для елементарних замірів, діагностики, програмне забезпечення для обробки даних тощо) для багатьох закладів освіти в Україні в повній мірі не доступне. Тому проблема полягає у можливості забезпечення педагогічним колективом таких умов розвитку дитини, які б могли б максимально забезпечити формування здоров'язберігаючого мислення індивідуума. Це можливо здійснити шляхом багатовекторної модернізації навчально-виховного процесу. Модель здійснення перетворень в Ізюмській гімназії № 3 була наступною.

I етап. Підготовка пакету документів для переходу до впровадження здоров'язберігаючих технологій (Концепція гімназії, Програма розвитку, розробка плану поетапної реалізації поставлених задач).

II етап. Розробка проекту реалізації оздоровчої функції освіти (підведення системи

роботи школи під здоров'язберігаючу модель).

III етап. Створення системи навчальної та виховної роботи, що забезпечує позитивний розвиток фізичного, духовного та соціального здоров'я дитини та педагога.

IV етап. Навчання педагогічного колективу для адаптації в умовах роботи в інноваційному здоров'язберігаючому середовищі.

V етап. Проведення навчання учнівського та батьківського колективів та формування навичок здорового способу життя та компетентностей, спрямованих на успішну реалізацію власного життя.

Зупинимось на окремих етапах впровадження даної моделі.

У 2008 році творчою групою педагогів Ізюмської гімназії № 3 було розроблено проект: «Здорова дитина – майбутнє нації» та розпочато його впровадження в межах гімназії. Мета даного проекту полягає в розвитку здорової, компетентної, свідомої особистості в межах сучасного освітнього середовища. Прогнозований результат проекту передбачає створення ефективної системи виховання, яка передбачає формування свідомого ставлення до власного здоров'я, власного майбутнього, формування навичок здорового способу життя.

В перший рік доповнення до проекту став інструментарій до якого увійшли :

- анкета для батьків, відомості якої щорічно поповнюються;
- введення паспортів здоров'я учнівських колективів;
- аналіз навчального навантаження учнів;
- аналіз діагностики фізичного та клінічного здоров'я учнів;
- моніторингові дослідження щодо визначення психологічного здоров'я школярів.

Інструментарій розроблено таким чином, що він заповнюється вчителем та медичним персоналом закладу.

Але варто зазначити, що сама по собі констатація фактів стосовно рівня здоров'я учнів чи вплив комфортності середовища гімназії, які вчитель не може змінювати, результатів не дає.

В зв'язку з цим педагогічний колектив за сприяння батьківського комітету закладу розпочали з естетичного оформлення приміщення гімназії, а саме колір шпалер у класних кімнатах та коридорах змінено на теплі пастельні відтінки бежевого, оливкового та рожевого кольорів. Набуло змін також оформлення шкільних коридорів зонами відпочинку з квітами та банкетками для сидіння, обладнано гральні куточки для змагань у шахи та шашки, в великих, за площею, рекреаціях встановлено столи для гри в настільний теніс. Приміщення шкільної їдальні обладнано сучасними стендами з різних тематичних напрямків, а також встановлено бак з очищеною питною водою.

Ці кроки не змогли в повному обсязі вирішити головну проблему, адже за статистикою після закінчення навчання у школі майже 98 % учнів мають різні вади здоров'я.

Відповідні протиріччя сприяли замисленню колективу над питанням що, окрім створення санітарно-гігієнічних умов протягом навчально-виховного процесу, може зробити вчитель. Це спонукало сприяти впровадженню здоров'язберігаючих технологій в навчально-виховний процес.

Другий рік поспіль гімназія реалізує власний проект по впровадженню здоров'язберігаючих технологій. За цей час навчання педагогічного колективу відбувалося через наступні методичні заходи:

1. Зміна методичної проблеми закладу з урахуванням впровадження гімназійного проекту та її реалізація через п'ятирічний цикл діяльності.

2. Проведення циклу методичних нарад з метою проведення рефлексії та соціалізації даної проблеми з власним досвідом роботи, первинна апробація інструментарію проекту.

3. Аналіз складових, що впливають на погіршення загального стану здоров'я дитини в процесі навчально-виховного процесу.

4. Проведення корекційної роботи на підставі аналітичних спостережень.

5. Внесення корективів у навчально-виховний процес на підставі аналізу ситуації.

Крім вищезазначених методичних заходів заплановано наступні види робіт:

1. Проведення щомісячних уроків здоров'я.

2. Постійна співпраця з міською лікарнею.

3. Залучення до роботи соціально-психологічної служби гімназії.

4. Робота постійно-діючого семінару для педагогічних працівників, проведення лекторію для батьків в рамках реалізації проекту.

5. Планування низки методичних заходів (тренінгів, ділових ігор, практикумів) з метою усвідомлення практичного відпрацювання здоров'язберігаючих технологій, використання їх під

час проведення уроку, ознайомлення з техніками та технологіями щодо організації підтримки та супроводу психологічного здоров'я дитини та педагога.

За два роки впровадження проекту внесені певні корективи в навчальний та виховний процеси.

Навчальний процес:

- введення обов'язкових елективних курсів «Хореографія», «Логіка» – в 1-4 класах, «Інформатика» – у 2-9 класах;

- впровадження до профільного навчання через поглиблене вивчення природничих наук та введення спеціалізованих курсів за вибором та факультативів;

Виховний процес:

- пріоритетні напрямки діяльності гімназії – екологічне виховання, морально-етичне, через діяльність екологічного клубу «ЕКО»,

- правове виховання, через діяльність клубу «Феміда», реалізацію проектів «Зелений патруль», «Добро починається з тебе»;

- переорієнтація виховної системи гімназії на принципи національного виховання, засади козацької педагогіки;

- створення в гімназії Євроклубу.

Сьогодні педагогічний колектив вже може назвати певні позитивні тенденції своєї роботи з означеної проблеми:

- поступовий перехід навчального закладу до роботи в режимі по провадженню здоров'язберігаючих технологій;

- збільшення сумарного часу навчальних занять фізкультурою за рахунок введення годин хореографії та гуртків з танцю, збільшення рухової активності під час перерв;

- індивідуалізація спортивно-масової роботи учнів з урахуванням їх фізичної підготовки та показників здоров'я;

- створення умов для активної життєвої позиції дітей пільгових категорій (дітей-сиріт, дітей-інвалідів, дітей, схильних до негативних проявів) через залучення їх до роботи у гуртках та спортивних секціях;

- створення умов для позитивної мотивації навчальної діяльності учнів;

- забезпечення соціальної значимості кожної дитини, можливість успішної реалізації в межах навчально-виховного процесу.

Таким чином, перехід до діяльності по впровадженню здоров'язберігаючих технологій в навчально-виховний процес є процесом клопітким та довготривалим. А відстеження певних результатів роботи вже сьогодні дозволяє коригувати навчально-виховний процес у відповідності до вимог часу, тому діяльність колективу по впровадженню гімназійного проекту здоров'язберігаючих технологій сприяла зміні системи роботи всього педагогічного колективу.

Викладені вище положення про формування у школярів свідомого ціннісного ставлення до власного здоров'я, стійкої мотивації до здорового способу життя як можливості реалізувати власні потреби та сподівання, залишаються для колективу провідними та покладені в основу Концепції та Програми розвитку гімназії.

Перелік використаної літератури:

1. В. Лозинський Техніки збереження здоров'я / В. Лозинський. – К. : Главник, 2008. – 160 с.
2. Селевко Г. К. Енциклопедія образовательних технологій: 2 т. / Г. К. Селевко. – Т. 2. – М. : НИИ школьных технологий, 2006. – 816 с.
3. Чернишова С. Р. Підготовка вчителя до формування в учнів основ знань про здоров'я та безпеку життєдіяльності людини / С.Р. Чернишова. – К. : Видавничий дім «Букер», 2007. – 200 с.

ЗДОРОВ'ЯЗБЕРЕЖУВАЛЬНІ ТЕХНОЛОГІЇ В ОСВІТНЬОМУ СЕРЕДОВИЩІ ПОЧАТКОВИХ КЛАСІВ

*Вовк Вікторія Вікторівна
м. Полтава*

Анотація. У статті досліджено здоров'язберігаючі технології в освітньому середовищі початкової школи. Висвітлено їх доцільність та ефективність при використанні у навчально-виховному процесі, як на уроках, так і в позакласній чи позашкільній діяльності.

Ключові слова: здоров'язберігаючі технології, початкова школа, навчально-виховний